

DATOS IDENTIFICATIVOS

Ética e lexislación

Materia	Ética e lexislación			
Código	V53G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Fernández Ferro, Martín			
Profesorado	Fernández Ferro, Martín Torres Vizcaya, Manuel			
Correo-e	martinfdezferro@yahoo.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A Enfermaría é unha disciplina dedicada ao trato e coidado directo coas persoas, en ocasións baixo circunstancias de gran complexidade vinculadas á relación entre o profesional sanitario, o paciente e a súa familia. Aquí a ética xoga un papel importante en proporcionar aos profesionais os coñecementos e ferramentas que han de guiar todas as actuacións asistenciais, desde os valores e principios *bioéticos e morais inherentes á dignidade do ser humano e en *concordancia co avance científico e tecnolóxico. Todo este actuar debe de ter a súa correspondencia na lexislación, como *garante duns valores que protexerá, converténdoo en ben xurídico e recoñecéndoo como norma legal.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación.
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.

B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e a familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.
D6	Habilidades nas relacións interpersoais.
D7	Razoamento crítico.
D8	Aprendizaxe autónoma.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Identificar as fontes de información de interese en Ética, Lexislación e xestión do seu contido.	A1	C48 C49 C50 C52	D3 D11
Desenvolvemento da capacidade de aprendizaxe autónoma.	A5	C48 C49 C50	D8 D9
Desenvolvemento da capacidade de razoamento crítico.	A2 A3		D7 D9 D11
Capacidade de compartir a responsabilidade do coidado e a atención da saúde a outros profesionais.	B15 B18		D5 D6
Coñece e aplica os principios de igualdade e dereito á saúde de todas as persoas.	B4 B7 B8 B18	C11 C12 C48 C49 C50	D6
Coñece o marco legislativo español e comunitario no campo da saúde, así como os códigos deontolóxicos correspondentes.	B1 B7 B8 B12 B18	C11 C12 C48 C49 C50 C52	D3
Coñece e respecta o marco de dereitos do paciente e de responsabilidades do profesional sanitario.	B1 B7 B8 B18	C12 C48 C49 C50 C52	
Coñecemento e capacidade para planificar proxectos e recursos humanos e materiais.	A4		D1 D2 D5 D6
Discriminación entre os conceptos de control, garantía e mellora da calidade.	B8	C11	D1 D3 D11
Resolución de problemas e toma de decisións.	A4		D4

Contidos

Tema	
1.- Orixe e Fundamentación da Bioética	1.1 Introdución e historia da Bioética 1.2 A bioética como ponte entre o mundo da ciencia e o mundo dos valores 1.3 Alcance da bioética: modelos explicativos sobre a conduta humana 1.4 Bioética principialista e bioética consecuencialista 1.5 O valor absoluto da persoa humana
2.- Métodos de deliberación e análise ética na práctica clínica	2.1 Metodoloxía para a resolución de problemas bioéticos. 2.2 Toma de decisións na práctica clínica. 2.3 Peculiaridades da asistencia médica en casos de urxencia. 2.4 Análise dos Problemas Éticos. 2.5 Consentimento informado.
3.-Bioética na práctica clínica multidisciplinar	3.1 Modelos de relación clínica ao longo da historia 3.2 A comunicación entre o profesional sanitario, o paciente e a familia 3.3 Autonomía do paciente 3.4 Intimidade, confidencialidade e segredo profesional. 3.5 Obxección de conciencia sanitaria 3.6 Boa Práctica Clínica (BPC)
4.- Comités de Bioética	4.1 Comités de investigación clínica e asistencial 4.2 Comité Nacional de Bioética. 4.3 Código deontolóxico de enfermaría.
5.-Bioética ao comezo da vida	5.2 En busca da Fertilidade (TRA) 5.3 Análise xenética dos embrións (PGH) 5.4 Maternidade subrogada 5.5 Interrupción voluntaria do embarazo
6. -Bioética ao final da vida	6.1 A Bioética ante a disposición da propia vida. 6.2 Coidados paliativos e coidados terminais 6.3 Eutanasia. 6.4.Sedación paliativa e diferenzas con eutanasia. 6.5.Limitación do esforzo terapéutico. 6.6.Transplantes e doazón de órganos.
7.- Ecoloxía e bioética global	7.1.Ecoloxía, bioética e saúde: ONE HEALTH
8.-Introdución: da Filosofía á Ética e o Dereito	8.1 Introdución da filosofía, á ética e o dereito. 8.2 O Dereito á Saúde no marco legal de España e as súas Comunidades Autónomas 8.3 Ordenamento xurídico en España da saúde e a sanidade 8.4 Sistema Nacional de Saúde: estrutura, organización e medidas de coordinación e cohesión
9.- Coñecemento do marco legal e administrativo vixente para desenvolver as funcións propias do profesional de enfermaría	9.1. A evolución da relación médico-paciente até a actualidade: autonomía, calidade asistencial e seguridade do paciente 9.2 Lei Xeral de Sanidade 14/1986. 9.3 Deberes e dereitos do persoal sanitario 9.4 Funcións dos Diplomados e/ou Graduados de Enfermaría no ordenamento xurídico español 9.5.O acto médico como contrato de medios. 9.6 Medicamento defensivo. Orixe e causas
10.-Lexislación xeral e específica con repercusión na asistencia sanitaria	10.1 Dereito sanitario internacional e europeo 10.2 Normativa nacional relacionada coa saúde e a sanidade, con especial atención á Lei 41/2002 10.3 Comentarios á normativa propia da Comunidade Autónoma de Galicia (lei 8/2008, lei 8/2021 Galicia)

11. 4.-Regulación xurídica dos dereitos dos pacientes e estudo da súa xurisprudencia derivada no ámbito sanitario (aspectos xerais)

11.1 Dereitos e deberes dos pacientes
 11.2 Regulación xurídica na práctica asistencial A Historia Clínica, Consentimento informado. O menor como paciente (lei 41/2002).
 11.3 Regulación xurídica na práctica asistencial Segredo profesional e dereito á intimidade
 11.4 Regulación xurídica na práctica asistencial Manipulación xenética, investigación biomédica, reprodución asistida e transplantes (lei 14/2007, lei 14/2006, lei 30/1979, Real decreto 1723/2012) .
 11.5 Regulación xurídica na práctica asistencial Instrucións previas, eutanasia, enfermos terminais, e aborto. A obxección de conciencia. (lei 41/2002, Lei 3/2021, lei 5/2015 26 de xuño, Lei 1/2023)

12.-Responsabilidade das actuacións sanitarias

12.1.Nocións de Dereito Procesual
 12.2.Responsabilidade Civil. Seguros de responsabilidade profesional
 12.3.Responsabilidade Penal. Delitos tipificados no Código Penal.
 12.4.Responsabilidade das institucións sanitarias

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	32	40	72
Estudo de casos	16	16	32
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminario	12	20	32
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Íranse expondo en clase os casos a estudo.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	20	A1 A3 A4 A5 C11 D1

Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4 B8	C52	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	O alumnado realizará un exame tipo test ou preguntas curtas, sobre o contido da materia, no que se inclúen preguntas con diferentes alternativas de resposta, sendo só una a correcta. As preguntas en branco, non restan puntuación. A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. PARCIAL I (30%) y PARCIAL II (30%)	60	A2 A3	B1		D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría, e informan as opcións de avaliación (CONTINUA Ou GLOBAL), para que opten pola que máis se axuste ás súas necesidades.

A súa elección será comunicada ao centro, segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC):

O 10 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificación da AC obterase mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: estudo de casos (20%), seminario (20%) e o 60 % restante mediante dous exames de preguntas obxectivas.

A realización do seminario é obrigatoria. Parcial I (30%), en horario lectivo, na data publicada en mooviParcial II (30%), esta coincide coa establecida para a avaliación global, pero o estudiantado que siga avaliación continua, verase liberado dos contidos xa avaliados, tendo en conta que se deberá obter unha nota mínima de 5.0 sobre 10, en cada proba (inclusive o exame). En caso de non alcanzarse dita cualificación, nas probas previas ao exame, o estudante perderá a AC e pasará a realizar a proba de avaliación final para aprobar a materia. Aqueles estudantes que non poidan seguir a AC e/ou renuncien a esta, serán avaliados mediante unha proba final que suporá o 100% da cualificación da materia.

Avaliación global:

Realizarase un exame global que supón o 80 % de cualificación da materia, dado que o 20 % do seminario é obrigatorio. Será tipo test con 4 opcións de resposta; cada resposta errónea restará 0.25 do total das respostas correctas. Para superar a materia deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10. O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade optarase por avaliación global. **Compromiso ético: Espérase que o estudiantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, etc.), considerarase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.**

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rensselaer Potter V., **Bioética un puente para el futuro.**, Loyola, 1971.

Gracia Diego, **Fundamentos de bioética**, Edeuma, 1989.

Alonso T, y cols., **Bioética Aplicada**, Instituto Borja de Bioética, 2011.

Beachamp T, y Childress J, **Principios de Ética Médica, Editorial Masson**, Masson, 1999

Hans, Jonas., **El principio de responsabilidad**, Editorial Circulo de lectores,, 1994

Bibliografía Complementaria

Cuadernos de Bioética; Revista cuatrimestral Asociación española de Bioética y Ética Médica, ISBN: 1132-1989, Cortina, Adela, **Ética Mínima**, 3, Tecnos, 1989

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/V53G140V01107
